

Ecologisch werkprotocol fase 4 en 5

Braassemerland te Roelofarendsveen

Sweco Nederland B.V.	Handelsregister 30129769
Onderwerp	Rapportage ecologisch werkprotocol fase 4 en 5
Projectnummer	51026462-001
Klant	Braassemerland V.O.F.
Auteur	Camiel Postel
Gecontroleerd door	Olaf Streng
Datum	30-12-2025
Documentreferentie	NL25-648800269-159149

Inhoudsopgave

OVERZICHT TE NEMEN MAATREGELEN EN ECOLOGISCHE BEGELEDING	5
INLEIDING	11
1 PLANGEBIED EN VOORGENOMEN PLANNEN	13
1.1 Voorgenomen plannen fase 4 en 5	15
1.1 Toekomstig gebruik projectlocatie en voorgenomen ingrepen	16
2 VERWACHTE SOORTEN OP EN NABIJ DE PROJECTLOCATIE	18
2.1 Buizerd	18
2.2 Oeverwaluw	19
2.3 Laatvlieger	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.4 Algemene broedvogels	20
2.5 Algemene vrijgestelde amfibiesoorten	22
2.6 Algemene vrijgestelde vissoorten	23
2.7 Algemene vrijgestelde grondgebonden zoogdieren	23
3 FUNCTIE EN BELANG PROJECTLOCATIE VOOR SOORTEN	25
3.1 Buizerd	25
3.1.1 Kwetsbare perioden buizerd	26
3.2 Oeverwaluw	27
3.2.1 Kwetsbare perioden oeverwaluw	27
3.3 Laatvlieger	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.2 Kwetsbare perioden laatvlieger	28
3.4 Algemene broedvogels	28
3.4.1 Kwetsbare perioden broedvogels	28
3.5 Algemene amfibiesoorten	29
3.5.1 Kwetsbare perioden amfibiesoorten	29
3.6 Algemene vissoorten	30
3.6.1 Kwetsbare perioden vissoorten	30
3.7 Algemene grondgebonden zoogdieren	31
3.7.1 Kwetsbare perioden grondgebonden zoogdieren	31
4 Te treffen maatregelen	37
4.1 Maatregelen Buizerd	37
4.2 Maatregelen Oeverwaluw	38
4.3 Maatregelen Laatvlieger	39
4.4 Maatregelen algemene broedvogels, vis-, amfibie- en grondgebonden zoogdiersoorten	40
5 Natuurinclusieve inrichting binnen de voorgenomen plannen	41
5.1 Laatvlieger	41
5.1.1 Foerageergebied	41
1.2 Inbouwkasten	42
1.2.1 Huismus	42
1.2.2 Gierzwaluw	43
1.2.3 Vleermuizen	43
1.3 Overige groene inrichting	45
6 SAMENVATTING	50
7 ECOLOGISCHE BEGELEDING	48
7.1 Eventuele verdere begeleiding	49

OVERZICHT TE NEMEN MAATREGELEN EN ECOLOGISCHE BEGELEDING

Werkzaamheden		Soortgroep	Maatregelen**	Periode uitvoering	Ecologische begeleiding*
Graven op het land (m.b.v. 30 ton rupskranen, dumpers, shovels)	Verwijderen overhoogte zand	Buizerd	<ul style="list-style-type: none"> Start de verwijdering van het zand bij voorkeur aan de verste kant van het bouwterrein. Geen blijvende aanpassingen binnen een afstand van 75 meter van het buizerdnest. Tijdens het broedseizoen geen enkele werkzaamheden binnen 75 meter (tot compenserende maatregelen gereed zijn en vrijgave door ecooloog is gegeven). 	bij voorkeur sep t/m jan	-
		Oeverwaluw	<ul style="list-style-type: none"> Voorafgaand aan de werkzaamheden zal een controle uitgevoerd worden door een deskundig ecooloog op aanwezigheid van de oeverwaluw. Ook zal inspectie van de (hoek van de) steilwand doen uitwijzen of oeverwaluw hier kan broeden. Indien de steilwand als broedlocatie voor de oeverwaluw kan dienen, zal een advies van een deskundig ecooloog volgen welke maatregelen hiertegen genomen kunnen worden. Indien de hoek van de steilwand minder dan 45 graden is, zal dit het broeden van de oeverwaluw behoeden. 	sep t/m april	Ja
		Laatvlieger	<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing. 	Niet van toepassing.	-
		Algemene broedvogels	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	bij voorkeur sep t/m feb	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
		Algemene amfibiesoorten	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	bij voorkeur feb t/m sep	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
		Algemene vissoorten	<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing. 	niet van toepassing	-
		Algemene grondgebonden zoogdieren	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
	Graafwerkzaamheden (aanbrengen riolering, nutsvoorzieningen, bouwwegen en grondwerk t.b.v. woningen)	Buizerd	<ul style="list-style-type: none"> Niet binnen een afstand van 75 meter van het buizerdnest. Tot nest is verwijderd en het gebied is vrijgegeven door de ecooloog. 	bij voorkeur sep t/m jan	-
		Oeverwaluw	<ul style="list-style-type: none"> Indien werkzaamheden hopen zand en aarde, evenals steilwanden veroorzaken, afdekken binnen het broedseizoen (mrt t/m aug). 	bij voorkeur sep t/m april	mogelijk
		Laatvlieger	<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing. 	Niet van toepassing.	-
		Algemene broedvogels	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	bij voorkeur sep t/m feb	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
		Algemene amfibiesoorten	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	bij voorkeur	mogelijk

				feb t/m sep	(bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
		Algemene vissoorten	<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing. 	niet van toepassing.	-
		Algemene grondgebonden zoogdieren	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht 	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
Heiwerk t.b.v. woningen (m.b.v. dieselheiblok inbrengen prefab grondverdringende betonpalen)	Buizerd	<ul style="list-style-type: none"> Indien niet te voorkomen is dat binnen de kwetsbare periode werkzaamheden plaatsvinden, dienen deze te starten op een locatie zo ver mogelijk van de nestlocatie af, om zich vervolgens langzaam richting het nest te verplaatsen. Niet binnen een afstand van 75 meter van het buizerdnest. Tot nest is verwijderd en het gebied is vrijgegeven door de ecooloog. 	sep t/m jan	ja	
	Oeverzwaluw	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	-	
	Laatvlieger	<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing. 	Niet van toepassing.	-	
	Algemene broedvogels	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	bij voorkeur sep t/m feb	-	
	Algemene amfibiesoorten	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	bij voorkeur feb t/m sep	-	
	Algemene vissoorten	<ul style="list-style-type: none"> Geen maatregelen noodzakelijk. 	niet van toepassing	-	
	Algemene grondgebonden zoogdieren	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	-	
Werkzaamheden aan sloot	Buizerd	<ul style="list-style-type: none"> Niet binnen een afstand van 75 meter van het buizerdnest. Tot nest is verwijderd en het gebied is vrijgegeven door de ecooloog. 	jaarrond	-	
	Oeverzwaluw	<ul style="list-style-type: none"> Let op steile taluds langs oevers, indien broedgeval wordt aangetroffen dient contact te worden opgenomen met de ecooloog. Geen maatregelen noodzakelijk. 	jaarrond	-	
	Laatvlieger	<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing. 	Niet van toepassing.	-	

	Algemene broedvogels	<ul style="list-style-type: none"> • Werken buiten broedseizoenen. • Binnen broedseizoen nesten van watervogels in kaart laten brengen door een ter zake kundig ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden. • Nesten zullen worden gemarkeerd en 	jaarrond	-
	Algemene amfibiesoorten	<ul style="list-style-type: none"> • Indien in de sloot of watergang gegraven wordt of deze gedempt wordt, dient dit te gebeuren wanneer er geen ijs op het water ligt en de watertemperatuur minimaal 10 °C is, zodat amfibieën nog energie hebben om te vluchten: • De slib in de te dempen sloot uitbaggeren (om inklinking tegen te gaan); • De slib controleren op aanwezige soorten, en verderop overzetten; • De dempingswerkzaamheden in één richting uitvoeren. 	bij voorkeur okt t/m jan	mogelijk (bij demping of graven in sloot)
	Algemene vissoorten	<ul style="list-style-type: none"> • Indien in de sloot of watergang gegraven wordt of deze gedempt wordt, dient dit te gebeuren wanneer er geen ijs op het water ligt en de watertemperatuur minimaal 10 °C is, zodat vissen nog energie hebben om te vluchten: • De slib in de te dempen sloot uitbaggeren (om inklinking tegen te gaan); • De slib controleren op aanwezige soorten, en verderop overzetten; • De dempingswerkzaamheden in één richting uitvoeren. 	sep t/m jan	mogelijk (bij demping of graven in sloot)
	Algemene grondgebonden zoogdieren	<ul style="list-style-type: none"> • Geen maatregelen noodzakelijk. 	jaarrond	-
Werkzaamheden binnen 75 meter van buizerd nest	Buizerd	<ul style="list-style-type: none"> • Verwijderen buizerd nest buiten de kwetsbare periode en na realisatie compensatiegebieden en vrijgave van ecooloog. • Indien het nest verwijderd dient te worden binnen het broedseizoen is een broedvogelmonitoring noodzakelijk voorafgaand aan de werkzaamheden. Indien territorium gebonden gedrag wordt waargenomen of broedgeval aanwezig is, dient nest behouden te blijven tot na het broedseizoen. 	bij voorkeur sep t/m jan	Ja
	Oeverwaluw	<ul style="list-style-type: none"> • Geen maatregelen noodzakelijk. 	jaarrond	-
	Laatvlieger	<ul style="list-style-type: none"> • Geen maatregelen noodzakelijk. 	niet van toepassing	-
	Algemene broedvogels	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene zorgplicht. 	jaarrond	-
	Algemene amfibiesoorten	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene zorgplicht. 	jaarrond	-
	Algemene vissoorten	<ul style="list-style-type: none"> • Geen maatregelen noodzakelijk. 	jaarrond	-

	Algemene grondgebonden zoogdieren	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	-
Werkzaamheden 's nachts	Buizerd	<ul style="list-style-type: none"> Niet binnen een afstand van 75 meter van het buizerdnest. Tot nest is verwijderd en het gebied is vrijgegeven door de ecooloog. 	jaarrond	-
	Oeverwaluw	<ul style="list-style-type: none"> Geen maatregelen noodzakelijk. 	jaarrond	-
	Laatvlieger	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik van vleermuisvriendelijk verlichting. 	Tenminste binnen actieve periode laatvlieger (circa 16 juli tot en met 14 mei)	-
	Algemene broedvogels	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	-
	Algemene amfibiesoorten	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	-
	Algemene vissoorten	<ul style="list-style-type: none"> Geen maatregelen noodzakelijk. 	jaarrond	-
	Algemene grondgebonden zoogdieren	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	-
Kappen en maaien van groen	Buizerd	<ul style="list-style-type: none"> Geen werkzaamheden binnen 75 meter van nest (tenzij overlegd met ecooloog), totdat compensatiegebieden gereed zijn. 	jaarrond	ja
	Oeverwaluw	<ul style="list-style-type: none"> Geen maatregelen noodzakelijk 	jaarrond	-
	Laatvlieger	<ul style="list-style-type: none"> Geen werkzaamheden binnen foerageergebied laatvlieger (tenzij overlegd met ecooloog), voordat compensatiegebieden gereed zijn. 	Niet van toepassing.	-
	Algemene broedvogels	<ul style="list-style-type: none"> Geen werkzaamheden tijdens broedseizoen tenzij broedvogelinspectie is uitgevoerd door ecooloog. Verwijder snoeiafval direct tijdens broedseizoen om nieuwe broedgevallen te voorkomen. 	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
	Algemene amfibiesoorten	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	mogelijk

				(bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)
	Algemene vissoorten	<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing 	niet van toepassing	-
	Algemene grondgebonden zoogdieren	<ul style="list-style-type: none"> Algemene zorgplicht. 	jaarrond	mogelijk (bij aantreffen broed-, rust-, verblijfplaatsen)

Tabel I. Werkzaamheden en toe te passen maatregelen per soortgroep

*de projectecoloog die in dienst wordt genomen dient betrokken te zijn bij ecologisch overleg en begeleiding

**Algemene maatregelen buizerd:

Om broedgevallen van de buizerd te behoeden voor verstoring, dienen gedurende de uitvoeringsfase de volgende algemene maatregelen te worden genomen:

- Er wordt aangeraden de werkzaamheden zo snel mogelijk te herstarten, zodat de mogelijk in de buurt zijnde buizerd kan wennen aan de werkzaamheden voordat deze zich gaat voorbereiden op het broeden. Voorafgaand aan het broedseizoen (feb t/m aug) is de buizerd vaak in de buurt van het nest aanwezig.
- In het broedseizoen zal een nestinspectie uitgevoerd dienen te worden door een deskundig ecooloog. Indien het nest in gebruik is, mogen werkzaamheden niet binnen de 75 meter vanaf de nestlocatie worden uitgevoerd. Dit is eventueel wel mogelijk na overleg en begeleiding van een deskundig ecooloog. Indien het nest niet in gebruik is, kunnen versturende activiteiten binnen de 75 meter van de nestlocatie uitgevoerd worden. Hier is dan geen ecologische begeleiding voor nodig. Geadviseerd wordt deze 75 meter op de bouwlocatie af te zetten totdat het nest is verwijderd.
- Zodra het broedseizoen in februari start, wordt om de drie dagen een broedvogelinspectie gedaan ter controle van broedactiviteit is totdat het nest is verwijderd.

INLEIDING

Sweco heeft van Braassemerland VOF opdracht gekregen voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol ten behoeve van de realisatie van fase 4 en 5 van het project 'Aan de Braassem' te Roelofarendsveen.

Het ecologisch werkprotocol is opgesteld naar aanleiding van de conclusies van de quickscan natuurwaarden die Econsultancy in november 2020 heeft uitgevoerd (rapportage 14371.001) en in het kader van de verleende ontheffing (kenmerk: ODH1546721, d.d. 22-12-2025) en de Omgevingswet. De ontheffing is verleend voor het vernietigen van een buizerdnest en een foerageergebied van de laatvlieger binnen het plangebied.

In het plangebied komen naast het buizerdnest en het foerageergebied van de laatvlieger daarnaast de oeverwaluw, algemene broedvogels, algemene amfibie-, vis- en grondgebonden zoogdiersoorten voor. Bij de voorgenomen werkzaamheden is mogelijk sprake van verstoring, beschadiging of vernieling van (verblijfplaatsen van) bovengenoemde soorten. Bij de ingreep dient de functionaliteit die de projectlocatie heeft voor de aangetroffen beschermde soorten te allen tijde duurzaam behouden te blijven. Door in het ecologisch werkprotocol maatregelen op te nemen omtrent waar en wanneer welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden, met daarbij de manier van uitvoering, zullen overtredingen van verbodsartikelen van de Omgevingswet op voorhand voorkomen worden.

Het ecologisch werkprotocol dient bij de betrokken partijen en de uitvoerende partij bekend te zijn. Om bewustwording bij de uitvoerders te creëren over de verschillende soortgroepen, wordt een toolboxmeeting uitgevoerd om de inhoud van het ecologisch werkprotocol te delen. Ecologische begeleiding op de locatie bestaat uit controles door een ter zake kundige ecooloog op de aanwezigheid van (beschermde) soorten voorafgaand aan specifieke werkzaamheden en begeleiding bij kritische werkzaamheden (werkzaamheden met risico op verstoring).

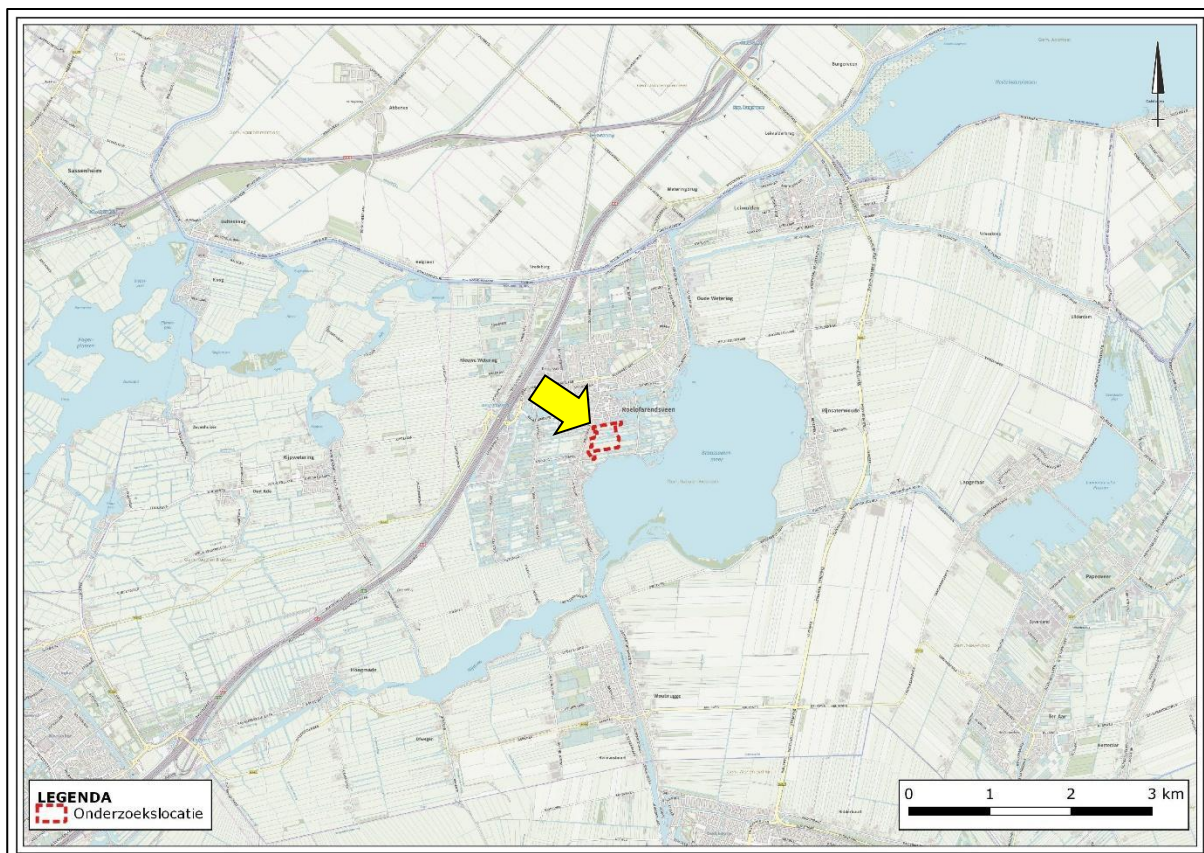
Sweco is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. Om aan deze gedragscode te kunnen voldoen, dienen de werkzaamheden dusdanig te

worden uitgevoerd dat er ecologisch gezien geen schade ontstaat aan aanwezige beschermde soorten en functies. De te nemen maatregelen zijn verwoord in onderhavig ecologisch werkprotocol.

Voor vragen, opmerkingen of bij calamiteiten kan contact worden opgenomen met één van de ecologen van Sweco. De contactgegevens zijn te vinden onderin dit document.

1 PLANGEBIED EN VOORGENOMEN PLANNEN

Het volledige plangebied (± 9,6 hectare), waar fase 4 en 5 onderdeel van uitmaken, is gelegen op circa 1,25 kilometer ten zuidoosten van de kern van Roelofarendsveen, in de gemeente Kaag en Braassem. In figuur 1 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Topografische ligging van het plangebied. De gele pijl duidt het plangebied aan.

Het plangebied betreft voormalig agrarisch gebied met voornamelijk glastuinbouw. Door het gebied lopen meerdere watergangen en zijn op enkele locaties bosschages aanwezig.

Ten oosten en zuiden van het plangebied ligt het Braassemermeer, omgeven door agrarisch gebied. Ten noorden en westen liggen woonwijken met daarachter agrarisch gebied. Op circa één kilometer ten westen van het plangebied ligt de A4.

In figuur 2 is een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 5 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Westkant van fase 4-5.

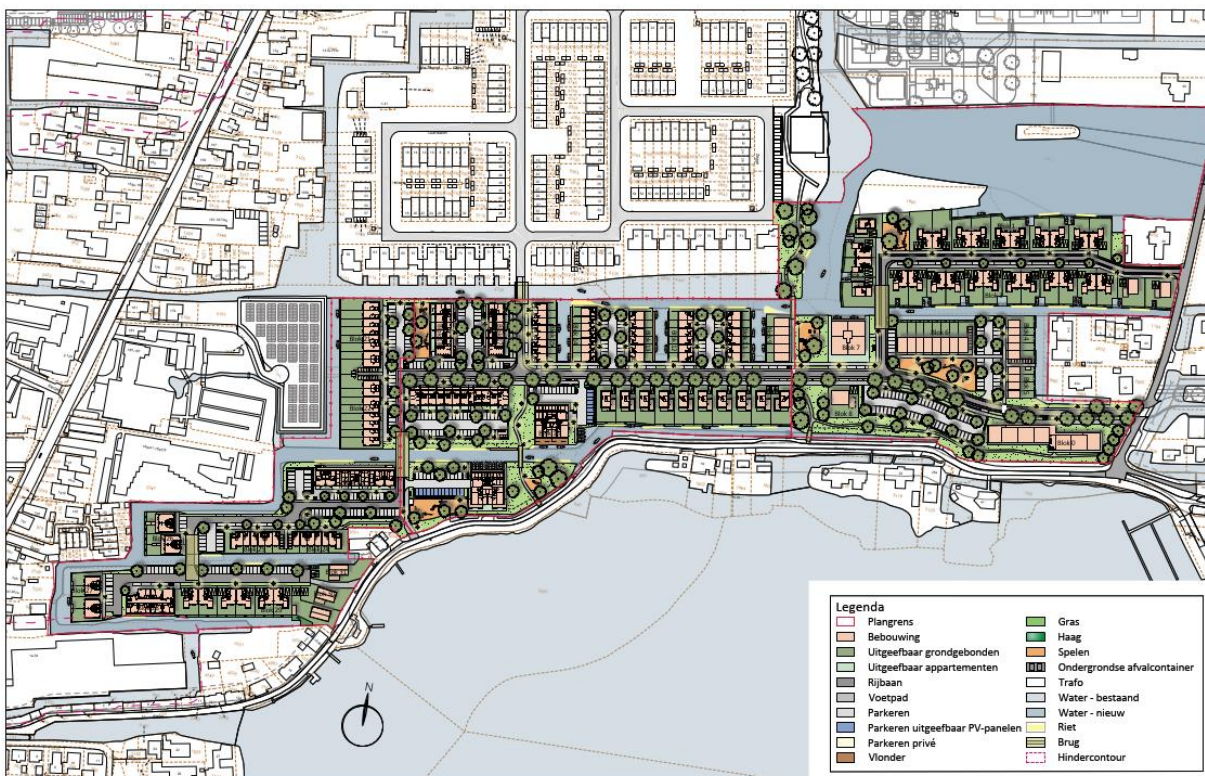
Figuur 4. Voorbelasting noordelijke deel van fase 4-5.

Figuur 5. Centrale deel van fase 4-5.

1.1 Voorgenomen plannen fase 4 en 5

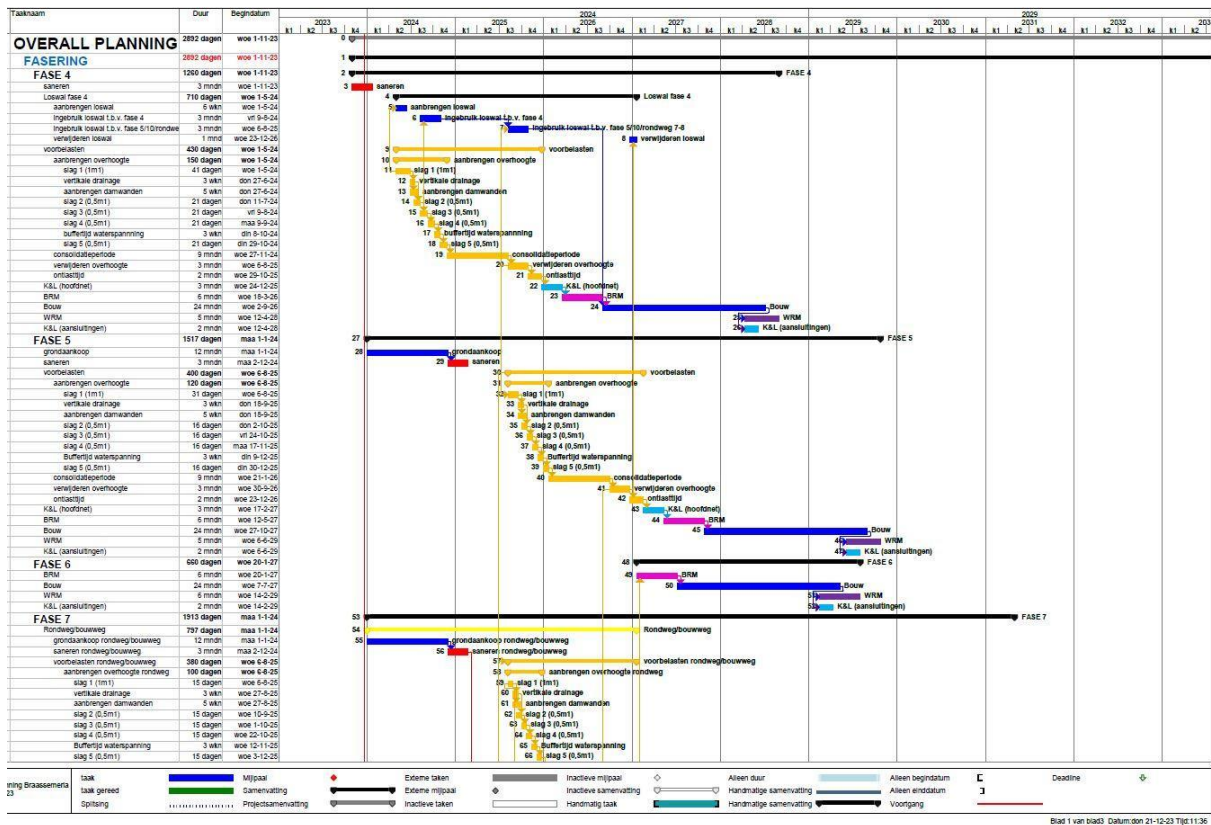
Onderhavig werkprotocol heeft betrekking op fase 4 en 5 van de totaalontwikkeling. Tijdens de uitvoering van fase 4 en 5 zullen de gebieden behorend tot deze fase bouwrijp gemaakt worden en zal hieropvolgend nieuwbouw worden ontwikkeld. Verder zal het gebied ingericht worden met van te voren vast gestelde ecologische maatregelen en groen voorzieningen. In figuur 6 is een overzicht van de voorgenomen plannen weergegeven. Dit betreft een voorlopige weergave.

Figuur 6. Voorlopig inrichtingsplan verkaveling fase 4 en 5.

1.1 Toekomstig gebruik projectlocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een woonwijk te ontwikkelen. Het woningbouwplan betreft een ontwikkeling aan de oostzijde van de lintbebouwing aan het Noordeinde van circa 250 woningen met aangrenzende tuin. De waterstructuur blijft oost-west georiënteerd en intact. Een groot deel van de woningen is aan de voor- of achterkant op het water georiënteerd. De planning voor de bouwwerkzaamheden is te zien in figuur 7. Figuur 8 laat een impressie van de verkaveling zien.

Figuur 7. Voorlopige planning werkzaamheden.

Figuur 8. Voorlopig stedenbouwkundig Aan de Braassem.

Figuur 9. Buizerd (*Robert Kreinz*).

2.2 Oeverzwaluw

De oeverzwaluw heeft een spanwijdte van 12 – 13 cm. De bovendelen zijn bruin, maar heeft witte onderdelen met een duidelijke bruine borstband. De onderzijde van de vleugels is vrij donker en de staart is ondiep gevorkt. De oeverzwaluw broedt in kolonieverband in zelf gegraven gangen in steile wanden (natuurlijke oevers, afgravingen en zanddepots). Omdat kolonieplaatsen vaak tijdelijk van aard zijn, zijn de kolonies niet plaats trouw. Vanaf mei worden 4-5 eieren gelegd. Van juli tot in oktober trekken ze (soms in zeer grote) groepen naar het zuiden. De overwintering vindt plaats in de Sahel-regio. De eerste oeverzwaluwen verschijnen vanaf maart weer in ons land, maar de grootste aantallen keren van eind maart tot in juni terug. De nesten van de oeverzwaluw vallen onder categorie 5 (Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen).

Figuur 10. Oeverzwaluwen (*Lidi de Boer*).

2.3 Laatvlieger

Vleermuizen, zoals de laatvlieger, komen voor in het plangebied. De laatvlieger is een vleermuissoort met een spanwijdte van 31- 38 cm, dit maakt de laatvlieger een van de grootste vleermuizen van Nederland. De vacht van de laatvlieger is bruin op de rug en lichter bruin op de buik. Het gezicht, de oren en de vlieghuid zijn zwartbruin. Verder heeft de soort relatief kleine maar brede oren met vijf opvallende dwarsplooien. De laatvlieger is een typische gebouw bewonende soort in tegenstelling tot de rosse vleermuis, een vleermuis van vergelijkbaar formaat. De laatvlieger verkiest holtes in gebouwen zoals spouwmuren, kieren in daklijsten of onder dakpannen als verblijfplaats boven vleermuiskasten, hier worden ze zelden aangetroffen. Nieuwe locaties worden niet snel in het verblijven netwerk van de soort opgenomen. 'S winters verblijft de soort in soortgelijke droge ruimtes als in de zomer periode. Over de winterslaap van de soort is weinig bekend door het verdwijnen van de soort in de maanden november tot maart/ april. Het foerageergebied van de soort bestaat uit halfopen landschap met beschutting van opgaande elementen zoals bomen heggen of andere lanen. De soort kan waargenomen worden aan de rand van bebouwde gebieden rond lantarenpalen of in tuinen en parken. Hier jaagt de soort op grote insectsoorten als nachtvlinders kevers maar ook muggen.

Figuur 11. Laatvlieger. Bron: natuurpunt.nl

2.4 Algemene broedvogels

Vogelsoorten die op de projectlocatie kunnen broeden zijn algemene vogelsoorten zoals de roodborst, merel, duif, kauw, wilde eend en meerkoet (figuur 12 t/m 15). Ook kunnen de watergangen broed- en rustmogelijkheden bieden voor watervogels.

Op de projectlocatie zijn geen bomen aanwezig die gekapt kunnen worden. Het beschadigen van aanwezige nesten in bomen kan daardoor worden uitgesloten.

Indien de aanwezige lagere beplanting wordt verwijderd, kunnen hierin echter mogelijk aanwezige nesten beschadigd of vernield worden. Door te werken conform het ecologisch werkprotocol kan gegarandeerd worden dat wordt voldaan aan de algemene zorgplicht die voor vrijgestelde soorten wordt vereist vanuit de Omgevingswet .

Figuur 12. Merel. Bron: vogelvisie.nl

Figuur 13. Roodborst. Bron: vogelvisie.nl

Figuur 14. Wilde eend. Bron: natuurzuidholland.nl

Figuur 15. Meerkoet. vogelvisie.nl

2.5 Algemene vrijgestelde amfibiesoorten

Algemene amfibiesoorten zijn te vinden in de vorm van kikkers, padden en salamanders (figuur 16 t/m 19). Algemene soorten, zoals de bruine kikker, meerkikker, gewone pad en kleine watersalamander, geven de voorkeur aan habitat met bosjes, overhoekjes en ruigten in kleinschalige landschappen met een vochtige bodem. Afhankelijk van de soort, overwintert een deel van de populatie op het land, in de bodem of onder schuilelementen, zoals takkenhopen of stenenstapels.

Het kan niet worden uitgesloten dat zich exemplaren van algemene amfibiesoorten op de projectlocatie bevinden. Door te werken conform dit ecologisch werkprotocol kan gegarandeerd worden dat wordt voldaan aan de algemene zorgplicht die voor vrijgestelde soorten wordt vereist vanuit de Omgevingswet .

Figuur 16. Kleine watersalamander. Bron: RAVON.nl

Figuur 17. Bruine kikker. Bron: RAVON.nl

Figuur 18. Gewone pad. Bron: RAVON.nl

Figuur 19. Groene kikker. Bron: RAVON.nl

2.6 Algemene vrijgestelde vissoorten

Algemene vissoorten, zoals baars, bittervoorn, blankvoorn, karper en kleine modderkruiper, kunnen in verschillende watertypen voorkomen, variërend van rivieren en kanalen tot vijvers, beekjes en sloten (figuur 20 en 21).

Het kan niet worden uitgesloten dat zich exemplaren van algemene vissoorten in de watergangen op de projectlocatie bevinden. Bij de werkzaamheden aanbrengen beschoeiing en ontgraven watergangen zullen de oevers en de watergangen zelf worden aangetast. Derhalve zal conform een ecologisch werkprotocol gewerkt moeten worden om te garanderen dat wordt voldaan aan de algemene zorgplicht die voor vrijgestelde soorten wordt vereist vanuit de Omgevingswet .

Figuur 20. Blankvoorn. Bron: RAVON.nl

Figuur 21. Baars. Bron: RAVON.nl

2.7 Algemene vrijgestelde grondgebonden zoogdieren

Algemene grondgebonden zoogdieren die op en langs de projectlocatie kunnen voorkomen zijn soorten als de dwergmuis, egel en konijn (figuur 22 t/m 25). Dergelijke soorten kunnen verblijfplaatsen hebben in zelf gegraven holen in de grond, tussen de ruigten, of tussen andere schuilelementen als takkenhopen of ander gestapeld materiaal.

Bij de voorgenomen ingreep op de projectlocatie kunnen verblijfplaatsen van bovengenoemde soorten worden vergraven en vernield. Door te werken conform een ecologisch werkprotocol kan gegarandeerd worden dat wordt voldaan aan de algemene zorgplicht die voor vrijgestelde soorten wordt vereist vanuit de Omgevingswet .

Figuur 22. Egel. Bron: wikipedia.nl

Figuur 23. Rosse woelmuis. Bron: zoogdiervereniging.nl

Figuur 24. Mol. Bron: zoogdiervereniging.nl

Figuur 25. Konijn. Bron: natuarpunt.be

3 FUNCTIE EN BELANG PROJECTLOCATIE VOOR SOORTEN

3.1 Buizerd

De buizerd is in het plangebied aangetroffen. Tijdens het onderzoek is een bezette nestplaats van de buizerd aangetroffen in een bosschage. Met de geplande werkzaamheden gaat deze nestplaats verloren en wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van de Omgevingswet overtreden. Op circa 10 meter ten oosten van het plangebied ligt een eiland waarop bomen staan. In één van deze bomen is een groot nest aanwezig. De exacte locatie van het aanwezige buizerdnest is aan de hand van gps coördinaten vastgesteld (lat 52,19731333; lon 4,63614833).

Buizerds hebben een vrij groot jachtterritorium van enkele kilometers rondom het nest (Bron: RVO, soortenstandaard buizerd) en een broedterritorium van ongeveer één hectare oppervlakte rond de broedlocatie, wat overeen komt met een cirkel met een straal van 56 meter.

Figuur 26. Locatie buizerdnest en verstoringsvrije zone.

3.1.1 Kwetsbare perioden buizerd

De kwetsbare periode van de buizerd is de voortplantingsperiode en loopt van februari tot en met augustus. De genoemde perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en afhankelijk van de meteorologische omstandigheden voorafgaand aan of tijdens de werkzaamheden. Ook per broedpaar kan de voortplantingsperiode verschillen. Uit de monitoringsgegevens van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek, blijkt dat het broedsel afgelopen jaren over het algemeen in de periode juni-juli aanwezig was. De voortplantingsperiode van de buizerd is weergegeven in tabel II.

Tabel II. Kwetsbare perioden van de buizerd.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Voortplanting												

 Kwetsbare periode

3.2 Oeverwaluw

Oeverwaluwen bevinden zich in waterrijke gebieden. Hun nestholen van zo'n 120 cm diep maken ze het liefst in steile zandwanden naast een meer of rivier, maar ze broeden ook in steilranden die door mensen zijn gemaakt, zoals afgravingen en zanddepots op bouwlocaties. Dit is op het plangebied aanwezig. Als de oeverwaluw voorafgaand aan de werkzaamheden al op het terrein broedt, moet gewacht worden totdat deze zijn uitgebroed. Pas dan kan gestart worden met de werkzaamheden die voor broedende oeverwaluwen verstorend zijn. Echter, zolang er geen nestlocaties of individuen op de projectlocatie waargenomen worden, zal verstoring ten aanzien van de oeverwaluw als gevolg van de voorgenomen ingreep niet aan de orde zijn. Gedurende het broedseizoen zal de projectecoloog wekelijks broedvogelininspecties doen op het terrein om te voorkomen dat geschikte broedlocaties voor de oeverwaluw ontstaan tijdens de werkzaamheden.

3.2.1 Kwetsbare perioden oeverwaluw

De oeverwaluw trekt van juli tot in oktober naar het zuiden, waarna de eerste oeverwaluwen in begin maart weer verschijnen in Nederland. De soort is het meest kwetsbaar gedurende het broedseizoen, welke volgens de factsheet van de Vogelbescherming Nederland voor deze soort van mei tot en met augustus loopt.

Tabel III. Kwetsbare perioden van de oeverwaluw.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Voortplanting												

3.3 Laatvlieger

Op de onderzoekslocatie zijn vleermuizen aangetroffen, waaronder de laatvlieger. De laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap in de vorm van vochtige gras- en weilanden, vooral in de nabijheid van bosranden, heggen en lanen die fungeren als beschutting. Dergelijk kleinschalig en insectenrijk landschap is buiten het plangebied voldoende aanwezig. Het betreft met name de weilanden buiten de dorpskern van Roelofarendsveen. Door het ontbreken van vaste rust- en verblijfplaatsen en vliegroutes en door de nabijgelegen

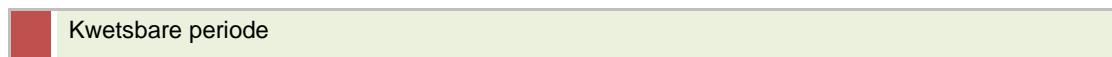
foerageermogelijkheden zal de invloed van de voorgenomen ontwikkelingen beperkt blijven op vleermuizen. Om de mogelijke negatieve effecten op vleermuizen te beperken, zullen er maatregelen worden getroffen.

3.3.2 Kwetsbare perioden laatvlieger

Vleermuizen verschillende momenten waarop deze soort extra kwetsbaar is. Dit betreft voornamelijk de kraamperiode welke van mei tot en met juli loopt, de paartijd van september tot oktober en de winter rust periode welke de rest van het jaar beslaat, november tot april. In deze winterrust periode verblijven de dieren in nauwe relatief droge plaatsen zoals spouwmuren en andere openingen in bebouwing. De soort zit dan ver weggekropen om zo de gevaren van de winterslaap te beperken.

Tabel IV. Kwetsbare perioden van de vleermuizen

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Kraamperiode					■	■	■					
Paartijd									■	■	■	
Winterrust	■	■	■	■	■						■	■

3.4 Algemene broedvogels

Er kunnen broedgevallen op het plangebied aanwezig zijn, daarbij geldt dat nesten niet mogen worden weggenomen op het moment dat deze in gebruik zijn. Artikel 3.1 van de Omgevingswet (het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. Om broedgevallen te voorkomen dienen de werklocaties voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te worden gemaakt voor broedvogels. Hierbij is het van belang dat al het groen wordt verwijderd en ook de oevers worden ontdaan van vegetatie. Gedurende het broedseizoen zal de projectcoloog wekelijks broedvogelinspecties doen op het terrein om te voorkomen dat geschikte broedlocaties voor de oeverwal ontstaan tijdens de werkzaamheden.

3.4.1 Kwetsbare perioden broedvogels

Voor broedvogels geldt over het algemeen het broedseizoen als de meest kwetsbare periode. In de Omgevingswet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan de periode maart tot en met augustus

worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval. In tabel V staat de gevoelige periode van broedvogels weergegeven. Door rekening te houden met het broedseizoen, kunnen negatieve effecten van werkzaamheden op broedvogels beperkt worden. Werkzaamheden mogen echter jaarrond uitgevoerd worden, indien rekening gehouden wordt met de algemene zorgplicht van de algemene soorten.

Tabel V. Kwetsbare perioden van broedvogels.

Broedvogels	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Broedseizoen												

3.5 Algemene amfibiesoorten

De sloten en watergangen kunnen in potentie worden gebruikt als voortplantingshabitat door algemene amfibiesoorten. Verder kunnen amfibieën zich in hun landfase begeven op de droge delen van de projectlocatie, zoals de delen met begroeiing langs de oever, hopen en de enkele puinberg. Dergelijke habitats kunnen worden gebruikt als zomerverblijf of schuilplaats, of als overwinteringshabitat. Dergelijke potentiële schuil-, rust- of voortplantingslocaties voor algemene amfibiesoorten op de projectlocatie kunnen van belang zijn op zeer lokaal niveau voor de populatie. Op regionaal niveau zal de projectlocatie, gezien de aard en omvang, naar alle waarschijnlijkheid geen groot belang hebben voor een gunstige staat van instandhouding van algemene amfibiesoorten.

3.5.1 Kwetsbare perioden amfibiesoorten

Amfibieën zijn in bepaalde perioden van het jaar kwetsbaarder dan in andere perioden. De meest kwetsbare perioden zijn de voortplantings- en winterrustperiode. Over het algemeen loopt de voortplantingsperiode de hele periode tussen de winterrust door, van februari tot en met september. De winterrust begint wanneer de temperatuur daalt in oktober en houdt aan tot de temperatuur weer stijgt in februari. Door rekening te houden met deze perioden en werkzaamheden aan te passen op de fase waar amfibieën zich in kunnen bevinden, kunnen negatieve effecten van werkzaamheden op deze soorten beperkt worden.

De werkzaamheden op het land, zoals graafwerkzaamheden, dienen bij voorkeur uitgevoerd te worden gedurende de voortplantingsperiode van de amfibieën, aangezien zij zich dan veelal in het water bevinden.

Graafwerkzaamheden in het water en aan de oever dienen bij voorkeur uitgevoerd te worden in het najaar, wanneer de meeste volwassen exemplaren op het land aanwezig zijn. Wanneer land- en waterwerkzaamheden het hele jaar rond uitgevoerd dienen te worden, zal rekening gehouden moeten worden met de algemene zorgplicht van de algemene amfibiesoorten.

Hierbij is het van belang dat vlak voor het uitvoeren van graafwerkzaamheden in de kwetsbare periode wordt gekeken door een ecooloog of op deze locaties amfibieën aanwezig zijn. Wanneer geen amfibieën worden aangetroffen, wordt de locatie vrijgegeven en kan gestart worden met de werkzaamheden. Indien amfibieën worden aangetroffen dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd op zodanige wijze dat de aanwezige exemplaren een vrije uitwijkroute hebben naar de omgeving.

Tabel VI. Kwetsbare perioden van amfibieën.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Voortplanting												
Winterrust												

	Kwetsbare periode
--	-------------------

3.6 Algemene vissoorten

De sloot langs het plangebied en de watergangen op het plangebied kunnen in potentie worden gebruikt als leefgebied en voortplantingshabitat voor algemene vissoorten. Dergelijke potentiële voortplantingslocaties voor algemene vissoorten op de projectlocatie kunnen van belang zijn op zeer lokaal niveau voor de populatie. Op regionaal niveau zal de projectlocatie, gezien de aard en omvang, naar alle waarschijnlijkheid geen groot belang hebben voor een gunstige staat van instandhouding van algemene vissoorten.

3.6.1 Kwetsbare perioden vissoorten

De meeste kwetsbare periode voor vissoorten is de winterrustperiode, zie tabel VII. De winterrust begint wanneer de temperatuur daalt in oktober en houdt aan tot de temperatuur weer stijgt in februari. Door rekening te houden met deze

periode en waterwerkzaamheden aan te passen op de fase waar de vissen zich in kunnen bevinden, kunnen negatieve effecten van werkzaamheden op deze soorten beperkt worden. Het is echter toegestaan om werkzaamheden jaarrond plaats te laten vinden, op voorhand dat de algemene zorgplicht in acht genomen wordt.

Hierbij is het van belang dat vlak voor het uitvoeren van graafwerkzaamheden aan oevers en watergangen in de kwetsbare periode wordt gekeken door een ecooloog of op deze locaties vissen aanwezig zijn. Wanneer geen vissen worden aangetroffen, wordt de locatie vrijgegeven en kan gestart worden met de werkzaamheden. Indien vissen worden aangetroffen dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd op zodanige wijze dat de aanwezige exemplaren een vrije uitwijkroute hebben naar de omgeving.

Tabel VII. Kwetsbare perioden van vissen.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec				
Winterrust																

3.7 Algemene grondgebonden zoogdieren

De projectlocatie kan leefgebied vormen voor algemene grondgebonden zoogdieren. In de zachte grond kunnen holen worden gegraven die fungeren als voortplantings- of rustplaatsen. Ook kunnen aanwezige ruigten en takkenhopen schuillocaties of migratiemogelijkheden bieden aan algemene zoogdieren. Dergelijke potentiële schuil-, rust- of voortplantingslocaties voor algemene grondgebonden zoogdieren op de projectlocatie kunnen van belang zijn op zeer lokaal niveau voor de populatie. Op regionaal niveau zal de projectlocatie, gezien de aard en omvang, naar alle waarschijnlijkheid geen groot belang hebben voor een gunstige staat van instandhouding van algemene grondgebonden zoogdiersoorten.

3.7.1 Kwetsbare perioden grondgebonden zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren zijn in bepaalde perioden van het jaar kwetsbaarder en meer afhankelijk van hun verblijfplaats dan in andere perioden, ondanks dat holen vaak jaarrond gebruikt worden. De meest kwetsbare perioden zijn de

voortplantings- en winterperiode, zie tabel VIII. Werkzaamheden kunnen jaarrond uitgevoerd worden, indien rekening gehouden wordt met de algemene zorgplicht van de algemene soorten.

Tabel VIII. Kwetsbare perioden van algemene grondgebonden zoogdieren.

Grondgebond en zoogdieren	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Voortplanting												
Winterverblijf												

4 Voorschriften vergunning

4.1 Algemeen

1. De vergunninghouder dient:

- a. de start van de flora- en fauna-activiteit (waaronder ook het ongeschikt maken) uiterlijk twee weken van tevoren te melden;
- b. het ecologisch werkprotocol bij de startmelding mee te sturen;
- c. relevante wijzigingen in de uitvoering uiterlijk één maand van tevoren te melden.

Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen; en

- d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week voor de beëindiging te melden. Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen, Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'Flora- en fauna-activiteit'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

2. De vergunninghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze omgevingsvergunning, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Rapport activiteitenplan flora- en fauna-activiteit Braassemerland, Roelofarendsveen' van 30 september 2025, 'Compensatiegebieden laatvlieger' van 27 januari 2025, 'Memo onderbouwing wettelijk belang 'ter bescherming van flora en fauna'' van 22 februari 2023 en de aanvullingen van 4 december 2025.

3. Indien één of meerdere in voorschrift 2 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit voor de betreffende soort(en) te worden getroffen. Deze maatregelen dienen, uiterlijk één maand voorafgaand aan de uitvoering ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd. De alternatieve maatregelen mogen na goedkeuring worden toegepast.

4. De vergunninghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel en eenieder die betrokken is bij de uitvoering van het project op de hoogte is van de voorschriften en maatregelen in deze omgevingsvergunning en dat ze toegepast worden.

5. De uitvoering van alle mitigerende en compenserende maatregelen dient te worden begeleid door een ecologisch deskundige op het gebied van de aangevraagde beschermde soorten.

6. Er dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Hierin dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:

- a. de contactgegevens van de begeleidend ecologisch deskundige(n);
- b. hoe omgegaan wordt met de voorwaarden zoals opgenomen in de voorschriften;
- c. de locaties van de huidige verblijfplaatsen binnen het plangebied (inclusief foto- en/of kaartmateriaal);
- d. een omschrijving en planning van de uit te voeren werkzaamheden;
- e. de mitigerende en compenserende maatregelen (inclusief foto- en/of kaartmateriaal); en
- f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt.

7. Er dient door de ecologisch deskundige een logboek te worden bijgehouden van de ecologische begeleiding. Hierin dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:

- a. een verslag van de uitvoering en begeleiding van de mitigerende en compenserende maatregelen (inclusief foto- en/of kaartmateriaal);
- b. een overzicht van de uitgevoerde controles en de (weer)condities waaronder deze hebben plaatsgevonden; en
- c. de ecologische onderbouwing van de vrijgave van het plangebied voor de start van de werkzaamheden.

8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een exemplaar van deze omgevingsvergunning, het ecologisch werkprotocol en het logboek op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.

9. De voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Hiervoor geldt:

- a. voor tijdelijke voorzieningen: binnen twee weken na de inwerkingtreding van deze omgevingsvergunning; en
- b. voor permanente voorzieningen: minimaal één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.

4.2 Soortspecifieke voorschriften buizerd

10. De nestmanden voor de buizerd moeten functioneel zijn voor de periode waarvoor deze worden ingezet. Dit houdt in dat de nestmanden minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden op de functionaliteit en dat – indien nodig – de functionaliteit van de mand hersteld wordt. Het controleren op functionaliteit dient uitgevoerd te worden buiten de broedperiode van de buizerd.

11. Het onderhoud, beheer en realisatie van de bomengroep in compensatiegebied C, ten behoeve van de buizerd, als ook het overige struikgewassen en grasland binnen het plangebied, dient in een memo van realisatie te worden vastgelegd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

Hier bij geldt ook dat het compensatiegebied gerealiseerd en functioneel dient te zijn voordat de horst van de buizerd verwijderd wordt.

4.3 Soortspecifieke voorschriften laatvlieger

12. De compensatiegebieden welke gerealiseerd worden ten behoeve van de laatvlieger dienen zo snel mogelijk ingericht te worden wanneer dit nog niet gebeurd is. Hierbij is Compensatiegebied Alkemadelaan 1 (0,4 ha) al ingericht. Uiterlijk eind 2026 dienen alle overige gebieden volledig functioneel te zijn en conform de natuurbeheerplannen aangeplant en beheerd te worden. Na volledige realisatie van de gebieden dient vastgelegd te worden vastgelegd te worden bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid dat en op welke wijze de gebieden gerealiseerd zijn. Dit geldt voor de volgende gebieden:

- a. Compensatiegebied Braassemdreef / Alkemadelaan 2 (0,8 ha)
- b. Compensatiegebied 1 / Alkemadelaan 1 (0,4 ha)
- c. Compensatiegebied Veenpolderpad (0,8 ha)

13. De effectiviteit van de compensatiegebieden Alkemadelaan 1, Alkemadelaan 2 en Veenpolderpad voor de laatvlieger dient te worden gemonitord door de ecologisch deskundige (voorschrift 5). De monitoring dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor onderzoek naar laatvliegers in het meest actuele Vleermuisprotocol. Dit onderzoek dient met voldoende waarnemers, conform het protocol, uitgevoerd te worden. Uit de monitoring moet blijken of de laatvlieger gebruik maakt van de voorzieningen als foerageergebied. Met betrekking tot de monitoring gelden de volgende voorwaarden:

- a. de monitoring van de foerageergebieden dient uitgevoerd te worden in het eerste, derde en vijfde jaar nadat deze beschikbaar zijn gekomen en functioneel zijn. Het eerste jaar van monitoring is het jaar waarin de foerageergebieden een volledig actief seizoen beschikbaar zijn;
- b. de resultaten van de monitoring dienen vóór 31 december van hetzelfde monitoringsjaar, te worden aangeleverd in een monitoringsverslag bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1). In deze rapportage moet zijn opgenomen:
 - i) de data, tijden en weercondities van de veldbezoeken, de wijze waarop de monitoring heeft plaatsgevonden, de inzet van apparatuur (batdetector, warmtebeeldcamera), het aantal waarnemers en de waarnemingen en aantallen die zijn gedaan per veldbezoek;
 - ii) een heldere conclusie over de effectiviteit van de voorzieningen;
 - iii) indien blijkt dat de voorzieningen niet afdoende zijn, dient ofwel een plan van aanpak te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid met daarin een voorstel voor extra maatregelen en/of optimalisatie; ofwel een rapport met een ecologische onderbouwing dat de uitblijvende effectiviteit niet toe te schrijven is aan de getroffen maatregelen, maar aan andere factoren, zoals bijzondere situaties van overmacht;
 - iv) indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven kan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid verzocht worden de monitoringsverplichting eerder te beëindigen, of kunnen door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid aanvullende maatregelen worden opgelegd;

5 Te treffen maatregelen

5.1 Maatregelen Buizerd

Aangezien uit het onderzoek is gebleken dat de buizerd een broedlocatie nabij de projectlocatie heeft, dient conform een ecologisch werkprotocol met ecologische begeleiding gewerkt te worden om overtreding van de Omgevingswet te voorkomen. Om broedgevallen te behoeden voor verstoring, dienen gedurende de uitvoeringsfase de volgende algemene maatregelen te worden genomen:

- Geen blijvende veranderingen aanbrengen binnen 75 meter van de nestlocatie, tot alle compenserende maatregelen zijn getroffen en het gebied is vrijgegeven door de ecooloog.
- Kleine, tijdelijke werkzaamheden kunnen mogelijk worden uitgevoerd onder bepaalde voorwaarden: In het broedseizoen zal een nestinspectie uitgevoerd dienen te worden door een deskundig ecooloog. Indien het nest in gebruik is, mogen werkzaamheden niet binnen de 75 meter vanaf de nestlocatie worden uitgevoerd. Indien het nest niet in gebruik is, kunnen tijdelijke versturende activiteiten binnen de 75 meter van de nestlocatie uitgevoerd worden na vrijgave van de ecooloog.
- Zodra het broedseizoen in februari start, wordt iedere week een broedvogelinspectie uitgevoerd ter controle van broedactiviteit.
- Jaarlijks dienen de geplaatste nestmanden, buiten het actieve seizoen, te worden gecontroleerd op hun functionaliteit door een ter zake kundig ecooloog.
- Alle compensatiegebieden dienen ingericht te zijn voordat het nest verwijderd mag worden.
- Indien een buizerd wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden dient contact te worden opgenomen met de ecooloog.
- Het verwijderen van het nest vindt plaats buiten de kwetsbare periode. Voor de buizerd geldt dat de kwetsbare periode gelijk is aan het broedseizoen van deze soort. Het broedseizoen van de buizerd loopt van februari tot en met augustus.
- Voor het verwijderen van het nest dient door een ter zake kundig ecooloog gecontroleerd te worden of dit nest inderdaad niet in gebruik is door de buizerd.

- Het nest zal verwijderd worden door met behulp van een zekering de boom in te klimmen. De klimmer zal hier voorafgaand nogmaals controleren of er geen verse gebruikssporen, zoals prooiresten of ei(schalen) aanwezig zijn in het nest. Wanneer groen licht wordt gegeven door de ecooloog zal de klimmer het nestmateriaal handmatig verwijderen. De klimmer zorgt dat al het nestmateriaal wordt verwijderd, zodat de kans op een nieuw broedgeval wordt geminimaliseerd.
 - Na verwijdering van het nest kan de nestboom worden verwijderd.
 - Na vrijgave van de ecooloog kunnen werkzaamheden binnen 75 meter van de nestlocatie van start gaan.
 - Gedurende de werkzaamheden zal wekelijks worden gemonitord of de buizerd terug zal keren naar de oude nestlocatie. Verwacht wordt dat het buizerdpaar zal verplaatsen naar alternatieve nesten binnen hun territorium. Indien toch een nieuw nest wordt aangebouwd zal de ecooloog mogelijk adviseren in aanvullende maatregelen.
- Maatregelen bij specifieke werkzaamheden staan weergegeven in tabel I (zie Hoofdstuk Overzicht te nemen maatregelen en ecologische begeleiding).

5.2 Maatregelen Oeverzwaluw

De oeverzwaluw is een beschermde diersoort onder Hoofdstuk 3 Omgevingswet , paragraaf 3.1 (artikel 3.1). Deze soort mag niet opzettelijk worden gedood en de nesten mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield.

De oeverzwaluw is een pioniersoort welke betrekkelijk snel en vaak onverwacht een kolonie vestigt op bouwlocaties of gronddepots waar steile, zanderige oevers of zandhopen aanwezig zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen nestlocaties of exemplaren waargenomen. Mochten er na het veldbezoek nestlocaties aangetroffen zijn, zijn deze tijdens het broedseizoen beschermd, derhalve dienen de werkzaamheden op de voorbelaste grond buiten de periode van mei t/m augustus uitgevoerd te worden. Om broedgevallen te behoeden voor verstoring, dienen gedurende de uitvoeringsfase de volgende algemene maatregelen te worden genomen:

- Voorkomen van ontstaan van steilwanden bij afgraven van voorbelasting binnen het plangebied. Afvlakken naar taluds van 1:2.
- Gedurende het broedseizoen wordt wekelijks een ecologische controle uitgevoerd. Indien steilwanden worden aangetroffen door de ecooloog zal de opdrachtgever worden geïnformeerd dat de steilwanden afgevlakt dienen te worden.
- Indien oeverzwaluwen worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden dient contact te worden opgenomen met de ecooloog.

- Indien een broedgeval wordt aangetroffen in de steilwanden dient deze steilwand en een straal van 10 meter eromheen onverstoord te blijven tot het broedgeval het nest heeft verlaten.
- Maatregelen bij specifieke werkzaamheden staan weergegeven in tabel I (zie Hoofdstuk Overzicht te nemen maatregelen en ecologische begeleiding).

5.3 Maatregelen laatvlieger

Aangezien uit voorgaand onderzoek is gebleken dat de laatvlieger aanwezig was op de projectlocatie, dient conform een ecologisch werkprotocol met ecologische begeleiding gewerkt te worden om overtreding van de Omgevingswet te voorkomen. Om schade aan de soort te voorkomen, dienen gedurende, en vooraf aan de uitvoeringsfase de volgende algemene maatregelen te worden genomen:

- Uiterlijk eind 2026 dienen alle compensatiegebieden functioneel te zijn. Het gaat om de volgende gebieden:
 - a. Compensatiegebied Braassembledreef / Alkemadelaan 2 (0,8 ha)
 - b. Compensatiegebied 1 / Alkemandelaan 1 (0,4 ha)
 - c. Compensatiegebied Veenpolderpad (0,8 ha)
- Indien vleermuizen worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden dient contact te worden opgenomen met de ecoloog.
- De effectiviteit van de compensatiegebieden Alkemadelaan 1, Alkemadelaan 2 en Veenpolderpad voor de laatvlieger dient te worden gemonitord door de ecologisch deskundige. De monitoring dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor onderzoek naar laatvliegers in het meest actuele Vleermuisprotocol. Dit onderzoek dient met voldoende waarnemers, conform het protocol, uitgevoerd te worden. Uit de monitoring moet blijken of de laatvlieger gebruik maakt van
- De aanwezige groenstroken, parken en oevers binnen het plangebied worden door gebruik van inheemse plantensoorten, doodhoutstapels en de realisatie natuurvriendelijke oevers aantrekkelijker gemaakt voor insecten. Ook zullen er groene corridors door het gebied lopen die als potentiële vliegroute zullen dienen. Daarnaast zullen bomen worden aangeplant waarlangs de aanwezige laatvliegers kunnen foerageren. Hierdoor zal binnen de voorgenomen ontwikkeling twee hectare aan optimaal foerageergebied ontstaan voor de laatvlieger.
- De definitieve inrichting en uitwerking van het compensatie foerageergebied van twee hectare voor de laatvlieger welke binnen de nieuw te realiseren woonwijk gerealiseerd gaat worden, dient uiterlijk een maand na het bekend worden van het stedenbouwkundigplan van fase 4 en 5 ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, in een plan van aanpak. Hierin dient minimaal het volgende te worden opgenomen:
 - a. Een globaal stedenbouwkundig plan voor alle negen fasen waar de twee hectare aan te realiseren foerageergebied voor de laatvlieger in de wijk globaal wordt beschreven.

- b. De precieze locatie van de te realiseren maatregelen, zoals inheems groen en natuurlijke oevers, voor het deel dat in fase 4 en 5 gerealiseerd wordt.
 - c. Een uitwerking waarom de voorgestelde maatregelen een bijdrage leveren aan de staat van instandhouding van de laatvlieger.
- Maatregelen bij specifieke werkzaamheden staan weergegeven in tabel I (zie Hoofdstuk Overzicht te nemen maatregelen en ecologische begeleiding).

5.4 Maatregelen algemene broedvogels, vis-, amfibie- en grondgebonden zoogdiersoorten

Op het plangebied zijn enkel vaste broed-, rust- of verblijfplaatsen van algemene broedvogels, vis-, amfibie- en grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten waarvoor een algehele vrijstelling van de Omgevingswet geldt. Dit neemt echter niet weg dat er wel aan de zorgplicht moet worden voldaan en zorgvuldig gehandeld moet worden. Dit houdt in dat het noodzakelijk is om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen of dienen te worden verplaatst naar een geschikte locatie in de directe omgeving.

- Maatregelen bij specifieke werkzaamheden staan weergegeven in tabel I (zie Hoofdstuk Overzicht te nemen maatregelen en ecologische begeleiding).

6 Natuurinclusieve inrichting binnen de voorgenomen plannen

In de ontwikkelplannen van fase 4 en 5 is rekening gehouden met het implementeren van een natuurinclusieve inrichting en het compenseren van verloren gaand leefgebied van beschermde soorten. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe en waar nieuwe voorzieningen voor beschermde soorten worden geplaatst.

6.1 Laatvlieger

6.1.1 Foerageergebied

In de nieuwe inrichting van het plangebied dienen delen geoptimaliseerd te worden als nieuw foerageergebied voor de laatvlieger (figuur 29). Dit wordt gedaan door afwisselende landsstructuur bestaande uit grasland, watergangen, lanen, bosjes en tuinen. In de aangewezen groengebieden wordt gebruik gemaakt van inheemse boomsoorten, struiken en geurende bloemen. Er dient ecologisch maaibeheer te worden toegepast en er dient gekozen worden voor planten die aantrekkelijk zijn voor (middel)grote vliegende insecten zoals kevers en nachtvlinders. Deze insecten vormen de voornaamste voedselbron voor laatvliegers. Geschikte planten zijn onder andere knotwilg, zomereik, populier, es, beuk, haagbeuk, hulst, brandnetel, klimop en verschillende inheemse, geurende bloemen. Verder zullen er op enkele locaties doodhoutstapels en insectenhôtels geplaatst worden binnen het gebied als stimulans voor de biodiversiteit.

De aanwezige waterlichamen binnen het plangebied worden, door de realisatie van natuurvriendelijke oevers aantrekkelijker gemaakt voor insecten. Naast het feit dat het water door de laatvlieger gedronken wordt, ontstaat boven het water ook alternatief foerageergebied. Aangezien laatvliegers gebruik maken van opgaande structuren langs watergangen en graslanden in parkjes om te foerageren, wordt hiermee rekening gehouden bij de toekomstige inrichting van het plangebied.

Figuur 29. Potentiële foeragegebieden voor de laatvlieger in de voorgenomen gebiedsinrichting.

Binnen de toekomstige inrichting van het plangebied dient daarnaast gekozen te worden voor vleermuis-vriendelijke verlichting, waardoor deze geen verstorend effect heeft op passerende en foeragerende laatvliegers, dan wel andere vleermuissoorten. Zeker nabij potentiële foerageergebieden dient voldoende duisternis te worden gecreëerd bij opgaande begroeiing, omdat deze kan gaan fungeren als vliegroute. Daarnaast zorgen de groene corridors die door het gebied zullen lopen voor een veilige verbinding tussen verschillende groene elementen. Hier zullen vleermuizen, maar bijvoorbeeld ook de egel, de gewone pad en verschillende vogelsoorten van kunnen profiteren.

6.2 Inbouwkasten

6.2.1 Huismus

De huismus komt tot broeden in holtes in bebouwing. Omdat er naar verwachting voldoende voedselvoorzieningen en schuilmogelijkheden in de vorm van opgaand groen in de tuinen van blok 3 en blok 9 aanwezig zullen zijn in de nieuwe situatie, zal de huismus zich kunnen vestigen in de bebouwing, wanneer geschikte broedlocaties worden aangeboden. In blok 3 dienen twee kasten per noordgevel aangeboden te worden en in blok 9 twee nestkasten per oostgevel. De locaties van de nestkasten voor de huismus zijn op kaart weergegeven in (figuur 30). De exacte locaties dienen te worden afgestemd met een ecooloog en dienen ten minste te voldoen aan de volgende eisen:

- Kasten worden geplaatst in clusters van minimaal 10 kasten, aangezien het een koloniebroeder is;

- Minimaal op 3 meter hoogte, maximaal op 15 meter;
- Nestkasten van het type HMP2 van Unitura;
- Aanvliegroute buiten de invloedssfeer van kiepramen, balkons, lichtbronnen, lantarenpalen of groen;
- Kasten worden geplaatst in noord- en oostgevels;
- Minimaal 50 centimeter onderlinge afstand.

6.2.2 Gierzwaluw

De gierzwaluw heeft een sterke voorkeur voor hoge stenige bebouwing, en heeft een ruime aanvliegroute nodig om zijn nestlocatie te kunnen bereiken. De noordelijke kopgevels van blok 9 t/m 15 en blok 17 en 18 zijn gelegen aan een watergang, waardoor sprake is van een geschikte aanvliegroute. Deze gevels lenen zich door de minimale aanwezigheid van ramen goed voor het plaatsen van nestkasten. Per kopgevel dienen in de genoemde blokken drie nestkasten voor de gierzwaluw te worden geplaatst. De locaties van de nestkasten voor de gierzwaluw zijn weergegeven op kaart in (figuur 30). De exacte locaties dienen te worden afgestemd met een ecooloog en dienen ten minste te voldoen aan de volgende eisen:

- Kasten worden geplaatst in clusters van minimaal 10 kasten;
- Minimaal op 3 meter hoogte;
- Nestkasten van het type GZP2 van Unitura;
- Aanvliegroute buiten de invloedssfeer van kiepramen, balkons, lichtbronnen, lantarenpalen of groen;
- Kasten worden geplaatst in noordgevels;

6.2.3 Vleermuizen

Vleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen, met verschillende functies. Door de toekomstige groene inrichting in fase 4 en 5, wordt de kans op ingebruikname van vleermuiskasten hoog ingeschat. Vleermuiskasten zijn, afhankelijk van de afmeting en de locatie, geschikt om verschillende functies te vervullen, welke onder verschillende omstandigheden geplaatst dienen te worden. Voor de zomerverblijven is gekozen om de kasten te realiseren op verschillende hoogtes en met verschillende oriëntaties. Zo ontstaat variatie in het microklimaat in deze kasten, waardoor onder alle weersomstandigheden geschikte verblijfplaatsen aanwezig zullen zijn.

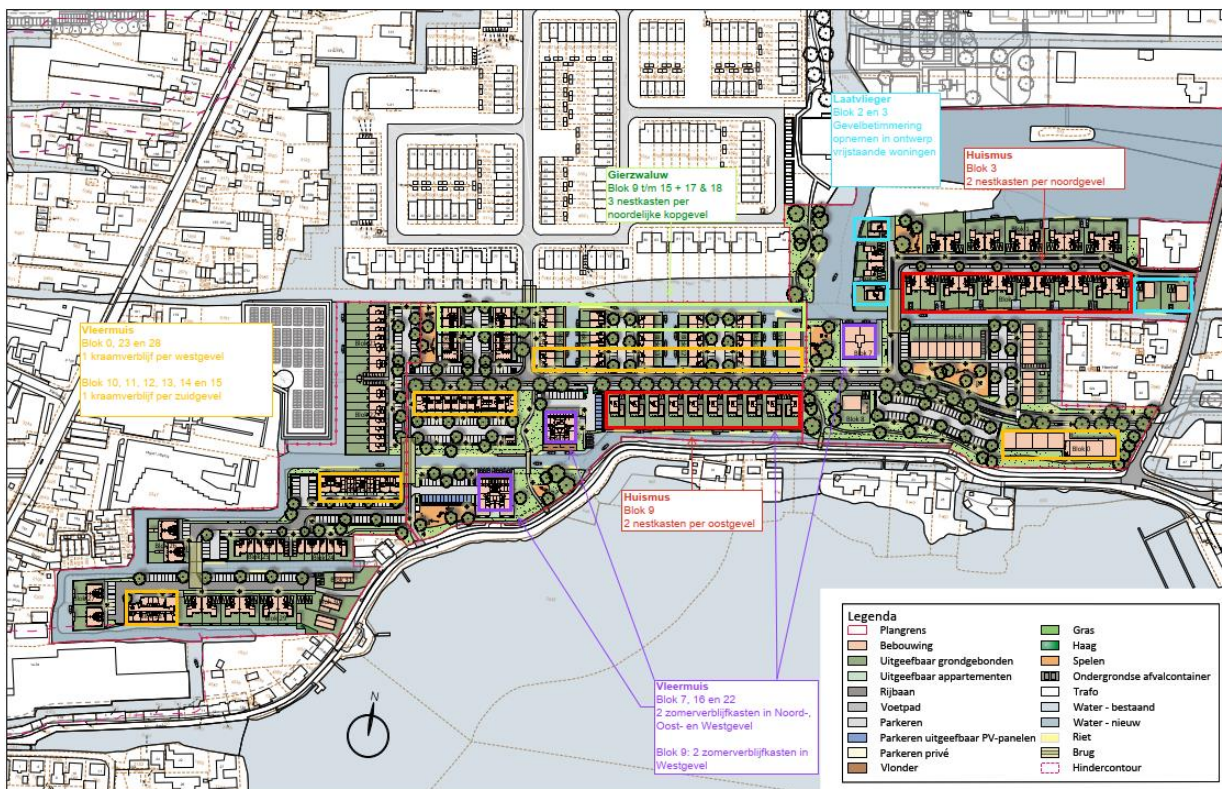
In blok 7, 16 en 22 dienen twee zomerverblijfkasten gerealiseerd te worden in de noord-, oost- en westgevel. In blok 9 dienen daarnaast twee zomerverblijfkasten gerealiseerd te worden in de westgevel. Verder dienen in de nok van de westgevel van blok 2 en 3 gevelbetimmeringen gerealiseerd te worden welke specifiek geschikt zijn voor de laatvlieger. Deze blokken bevinden zich allemaal in een donkere parkachtige omgeving, waardoor de kans op ingebruikname hier hoog wordt ingeschat. De locaties van zomerverblijfkasten zijn op kaart weergegeven in (figuur 30). De exacte locaties dienen te worden afgestemd met een ecooloog en dienen ten minste te voldoen aan de volgende eisen:

- Hoogte: minimaal 4 meter;
- Model: VMPPM1 van Unitura of vergelijkbaar (50 x 20 x 2 centimeter);

- Of: Gevelbetimmering VMN1 van Unitura;
- Diversiteit creëren door verschillende gevels/hoogte/windrichtingen te gebruiken;
- Aanvliegroute creëren door kasten buiten invloedssfeer van kiepramen en groen te realiseren;
- Buiten de invloed van lichtbronnen realiseren.

Naast de zomerverblijfplaatsen is de aanwezigheid van geschikte kraamverblijfplaatsen van groot belang voor een vleermuispopulatie. In blok 0, 23 en 28 dient per westgevel één kraamverblijfplaats te worden gerealiseerd. Daarnaast dient in blok 10 t/m 15 ook in iedere zuidgevel één kraamverblijfplaats te worden geplaatst. De zuid- en westgevels zijn een groot deel van de dag beschreven door de zon, waardoor een warm microklimaat ontstaat in de kasten. Dit warme klimaat is zeer geschikt voor kraamkolonies, waardoor de kans op in gebruikname op deze posities hoog wordt ingeschat. De locaties van de kraamkasten zijn op kaart weergegeven in bijlage 2 (figuur 30). De exacte locaties dienen te worden afgestemd met een ecoloog en dienen ten minste te voldoen aan de volgende eisen:

- Hoogte: minimaal 4 meter;
- Model: VMPM4 van Unitura (80 x 70 x 3 centimeter);
- Zuid- en westgevels;
- Aanvliegroute creëren door kasten buiten invloedssfeer van kiepramen en groen te realiseren;
- Buiten de invloed van lichtbronnen realiseren.

Figuur 30. Overzichtskartaal van locaties inbouwkasten in fase 4 en 5.

6.3 Overige groene inrichting

Naast soort specifieke voorzieningen binnen het plangebied wordt de het openbaar groen ook algemeen ingericht met inheemse plant en boomsoorten en voorzieningen ten behoeven van onder andere verschillende insectensoorten en egels.

6.3.1 Realiseren van groene corridors en schuilplaatsen

De egel is een soort die voorkomt in stedelijke gebieden met voldoende groen. Hier vindt deze soort zijn voedsel en een veilige schuilplaats. Door ruigtes te creëren met afwisselende inheemse struiken en kruidenrijke groenstroken ontstaat er een veilige leefomgeving voor de egel. De egel legt 's nachts grote afstanden of in zijn zoektocht naar voedsel. Hierbij vallen vaak verkeersslachtoffers. Dit zal worden voorkomen door groenstructuren met elkaar in verbinding te brengen in het plangebied. Daarnaast zullen takkenrillen worden geplaatst om als beschutting te dienen voor de egel en andere grondgebonden zoogdieren en amfibieën (figuur 31). Door het nemen van verbindende maatregelen ontstaan grote samengestelde groengebieden en groene corridors tussen het buitengebied en de stadskern. Door bladeren in de winter niet allemaal af te voeren maar in stapels te laten liggen ontstaan geschikte plekken voor de egel om te overwinteren.

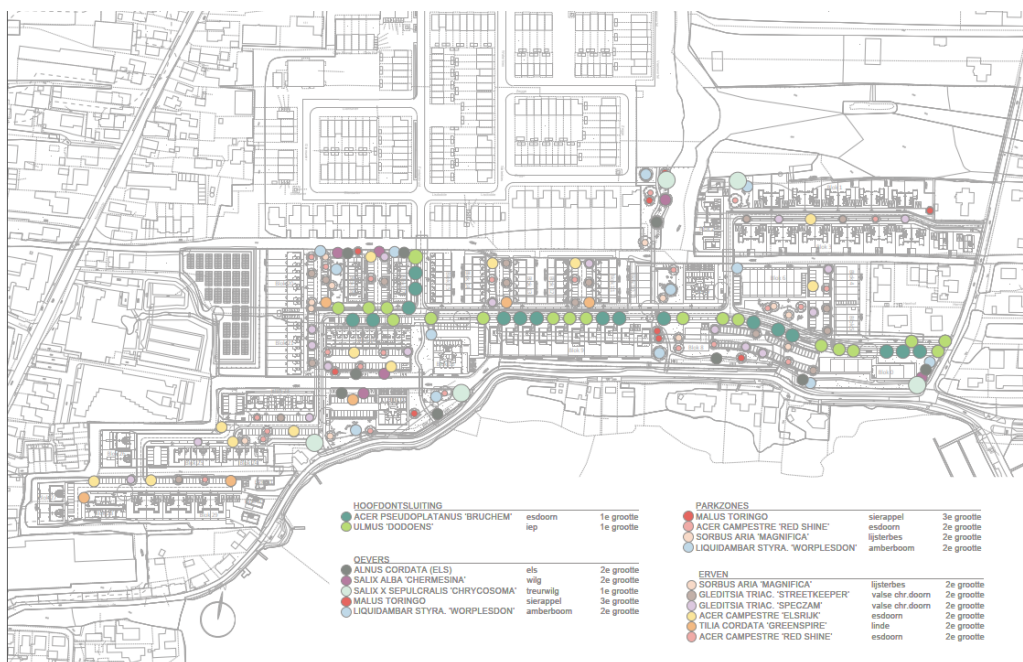
Figuur 31

6.3.2 Realiseren van fauna uittreed plaatsen (FUP's)

Egels kunnen goed zwemmen, maar zijn niet in staat om uit water te kruipen als het steile, hoge oevers betreft. Hierdoor kunnen bepaalde watergangen een gevaar vormen en verdrinking veroorzaken. Door het plaatsen fauna uittreed plaatsen (FUP's) zal dit worden voorkomen. Bij de beschoeiide oevers in het plangebied zal daarom iedere 50 meter een FUP worden geplaatst.

6.3.3 Natuurvriendelijke groene inrichting

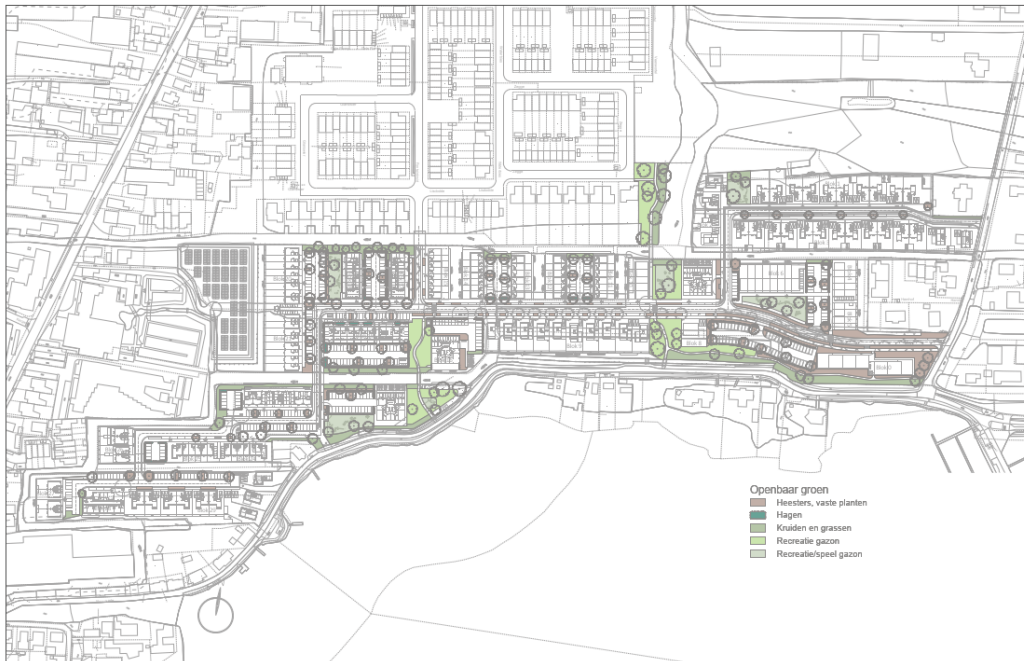
Insecten zijn een belangrijke voedselbron voor veel verschillende diersoorten, waardoor ze de basis vormen van een gezond ecosysteem. Om de hoeveelheid insecten in het plangebied te stimuleren dient voor minimaal 75% gebruik te worden gemaakt van inheemse plantensoorten bij de inrichting van het openbaar groen. Daarnaast dienen bloem- en kruidenrijke bermen in het plangebied te worden gerealiseerd. Deze bermen dienen vervolgens gefaseerd gemaaid te worden, zodat er altijd voedsel en een schuilplaats aanwezig zijn voor insecten. Ook dienen er in deze bermen en parken insectenhôtels te worden geplaatst. In totaal zullen vijf insectenhôtels worden geplaatst in het plangebied. In figuur 31 is het beplantingsplan voor bomen in fase 4 en 5 weergegeven. In figuur 32 is de overige groene inrichting van de projectlocatie weergegeven.

Figuur 31. Beplantingsplan bomen fase 4 en 5.

6.3.4 Beheer- en inrichtingsplan

Om de instandhouding van de getroffen maatregelen te borgen wordt geadviseerd om een beheerplan op te stellen voor het onderhoud van het openbaar groen binnen het plangebied.

Figuur 32. Schematische weergave toekomstige inrichting openbaar groen.

7 ECOLOGISCHE BEGELEIDING

Ecologische begeleiding kan plaatsvinden gedurende het gehele werkproces, maar kan ook bestaan uit losse begeleidingsmomenten bij de risicovolle (start van) nieuwe werkzaamheden. Met de initiatiefnemer is afgesproken dat de ecologische begeleiding zal starten met een toolboxmeeting voor de aanvang van de werkzaamheden. Welke vorm dit verdient, wordt afgestemd met de initiatiefnemer. De toolboxmeeting heeft als doel om bewustwording te creëren over de verschillende te verwachten soortgroepen. Daarnaast worden alle betrokken werknemers aantoonbaar op de hoogte gebracht van het bestaan en de inhoud van dit ecologisch werkprotocol.

Voor de ecologische begeleiding geldt dat, indien de in het werkprotocol besproken voorzorgsmaatregelen op een zorgvuldige manier zijn getroffen en de ecooloog tijdens de controleronde geen aanwijzingen vindt die duiden op de aanwezigheid van een beschermde soort, het gebied/gebouw zal worden vrijgegeven en de werkzaamheden van start kunnen gaan. Het is daarom belangrijk dat inspecties van (deelgebieden van) de projectlocatie vlak voor aanvang van de werkzaamheden plaats vinden. Indien de betreffende ecooloog gedurende de werkzaamheden alsnog één van de beschermde soorten in het plangebied aantreft, dienen de werkzaamheden te worden gestopt en dient overleg plaats te vinden met de aanwezige ecooloog.

Tijdens de ecologische begeleiding zullen daarnaast bevindingen van de veldbezoeken genoteerd worden in een logboek. Het logboek dient gedurende de werkzaamheden bijgehouden te worden door de uitvoerders, bij voorkeur dagelijks. Hierin moet beschreven worden of beschermde soorten zijn aangetroffen en op welke plek en wijze maatregelen zijn getroffen. Het logboek zal tevens gecontroleerd worden tijdens veldbezoeken door Sweco en/of door het bevoegd gezag.

De combinatie van de toolboxmeeting, de ecologische begeleiding en de controle van het logboek wordt voldoende geacht om de uitvoering van het ecologisch werkprotocol te borgen.

7.1 Eventuele verdere begeleiding

Het is niet alleen belangrijk voorafgaand aan de werkzaamheden maatregelen getroffen te hebben, ook tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden dienen maatregelen dagelijks zorgvuldig genomen en/of gecontroleerd te worden. Indien verdere ecologische begeleiding bij dergelijke maatregelen gewenst is, of een extra controle gewenst is waarbij door een ecooloog wordt nagegaan of de maatregelen op de juiste manier zijn getroffen, dient contact opgenomen te worden met Sweco. Dit geldt uiteraard ook voor het stellen van vragen naar aanleiding van het ecologisch werkprotocol en overige vragen. Zie hieronder de contactgegevens van te benaderen ecologen van Sweco (vestiging Rotterdam);

Olaf Streng

Team manager ecologie

Olaf.streng@sweco.nl

06-89972598

Camiel Postel

Projectmedewerker ecologie

Camiel.postel@sweco.nl

06-39320069

Manouk van der Aa

Senior projectmedewerker ecologie

Manouk.vanderaa@sweco.nl

06-89971390

8 SAMENVATTING

Het doel van het ecologisch werkprotocol is om met betrekking tot beschermde soorten aantoonbaar te werken conform de eisen die worden gesteld in de Omgevingswet. Het ecologisch werkprotocol dient op de projectlocatie aanwezig te zijn, zodat dit bij eventuele controle van de omgevingsdienst overhandigd kan worden. In dit document is behandeld hoe de projectlocatie voorafgaand aan en/of tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt kan worden voor de buizerd en de laatvlieger, en hoe aantoonbaar kan worden voldaan aan de in de ontheffing gestelde eisen betreffende het niet verstoren van het buizerdnest, verwijderen van het buizerdnest en het niet in gevaar brengen van de staat van instandhouding van de laatvlieger.

Naast de zwaar beschermde soorten, dient ook altijd rekening gehouden te worden met de zorgplicht met betrekking tot algemene soorten die te verwachten zijn/incidenteel voor kunnen komen op de projectlocatie.

Bij twijfel over het handelen conform onderhavig ecologisch werkprotocol of bij (geplande) veranderingen en/of aanpassingen in de voorgenomen plannen, dient contact opgenomen te worden met de desbetreffende projectleider ecologie van Sweco.

De te nemen maatregelen staan per activiteit en per soortgroep samengevat in tabel I, weergegeven in het Hoofdstuk 'Overzicht te nemen maatregelen en ecologische begeleiding'.

Together with our clients and the collective knowledge of our 22,000 architects, engineers and other specialists, we co-create solutions that address urbanisation, capture the power of digitalisation, and make our societies more sustainable.

Sweco – Transforming society together